

НАРЕДБА № 7 от 01.09.2009 г. за придобиване на квалификация по професията "Шивач"

Обн. - ДВ, бр. 77 от 29.09.2009 г., в сила от 29.09.2009 г.;

Издадена от министъра на образованието, младежта и науката

Раздел I

Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се определя държавното образователно изискване (ДОИ) за придобиването на квалификация по професията 542110 "Шивач" от област на образование "Производство и преработка" съгласно списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 2. Държавното образователно изискване за придобиването на квалификация по професията 542110 "Шивач" съгласно приложението определя изискванията за придобиването на първа степен на професионална квалификация за специалност 5421101 "Шивачество".

Чл. 3. (1) Въз основа на ДОИ по чл. 1 и рамковите програми по чл. 10, ал. 3 от Закона за професионалното образование и обучение се разработват учебен план и учебни програми за обучението по специалността по чл. 2.

(2) Документацията по ал. 1 за професионално образование се разработва от Министерството на образованието, младежта и науката, а за професионално обучение - от обучаващата институция.

Раздел II

Съдържание на държавното образователно изискване

Чл. 4. (1) С ДОИ по чл. 1 се определя равнището на задължителната професионална подготовка в края на обучението по професията, което гарантира на обучаемия възможност за упражняване на професията 542110 "Шивач".

(2) Държавното образователно изискване за придобиването на квалификация по професията "Шивач" определя общата, отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка за професията, както и избираемата подготовка.

(3) Съдържанието на всеки вид задължителна професионална подготовка по ал. 2 включва:

1. необходимите професионални компетенции (знания, умения и професионално-личностни качества);

2. тематичните области, от които се формира съдържанието на учебните предмети/модули.

Чл. 5. С ДОИ по чл. 1 се определят и входящото образователно равнище, профилът на професията, целите на обучението, резултатите от ученето, изискванията към материалната база и изискванията към обучаващите.

Преходни и заключителни разпоредби

§ 1. Тази наредба се издава на основание чл. 17, т. 3 във връзка с чл. 16, т. 7 от Закона за народната просвета.

§ 2. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

Министър: Й. Фандъкова

Приложение към чл. 2

Държавно образователно изискване за придобиване на квалификация по професията "Шивач"

Професионално направление:

542 Производство на текстил, облекло, обувки и кожени изделия

Наименование на професията:

542110 Шивач

Специалности: Степен на професионална квалификация

5421101 Шивачество Първа
----

1. Входни характеристики

1.1. Изисквания за минимално входящо образователно равнище за ученици и за лица, навършили 16 г., съгласно Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО)

За обучение по професията "Шивач" с придобиване на първа степен на професионална квалификация минималното входящо образователно равнище за ученици е завършен VI клас, а за лица, навършили 16 г., е завършен начален етап на основното образование или успешно завършен курс за ограмотяване по реда на Закона за насърчаване на заетостта.

1.2. Изисквания за входящо квалификационно равнище или професионален опит

За обучение по професията "Шивач" с придобиване на първа степен на професионална квалификация не се изисква предишна професионална квалификация или професионален опит.

За обучение по професията "Шивач" с придобиване на първа степен на професионална квалификация на лица с професионален опит по тази професия се организира надграждащо обучение за усвояване на компетенциите, описани в т. 4, които лицето не притежава.

2. Описание на професията

2.1. Трудови дейности, отговорности, личностни качества, особености на условията на труд, оборудване и инструменти, изисквания за упражняване на професията, определени в законови и подзаконови актове (здравословно състояние, правоспособност и др.)

Шивачът съединява на машина предварително скроени детайли на облекла, извършва репарации (скъсява, подгъва) на пола, панталон, рокля, сменя цип на пола и панталон, монтира подсилващи кръпки и декорации. Изработва основни видове изделия, предназначени за бита - покривки, завеси, спално бельо и др. Изработва различни детайли на облекло (вкл. и с подлепване, напр. яка, колан, деколте, маншети). Извършва ръчни спомагателни шивашки операции - пришива копчета, оформя подгъв, почиства конци, обшива и прорязва илици, извършва влаготоплинна обработка на облеклата и др.

В своята дейност шивачът използва основни и спомагателни текстилни материали, шевни машини, устройства за влаготоплинна обработка на облеклото, ножица, пинсета, сантиметър, ръчни игли, карфици, креда, шило, приспособления за разшиване и прорязване, бодец за почистване на конци, работно облекло, лични предпазни средства и др.

Шивачът трябва да притежава умения за работа в екип, сръчност и прецизност, да умее да консултира клиентите и да се отнася с чувство на отговорност при изпълнение на задълженията си.

Шивачът носи отговорност за качествено изпълнение на изделията в съответствие с технологичните изисквания.

Работното време на шивача може да бъде строго регламентирано при работа в предприятие за производство на изделия от текстил, в ателие за шевни услуги или индивидуално, ако работи самостоятелно.

2.2. Възможности за продължаване на професионалното обучение

Придобилият първа степен на професионална квалификация по професията "Шивач" може да продължи обучението си за придобиване на втора степен на професионална квалификация по професията "Оператор в производството на облекло" или на трета степен по професиите "Моделиер-технолог на облекло" или по специалност "Моден дизайн" от професия "Дизайнер" (ако отговаря на изискванията за входящо образователно равнище, определени в ЗПОО).

2.3. Възможности за професионална реализация съгласно Националната класификация на професиите и длъжностите в Република България (НКПД, утвърдена със заповеди на министъра на труда и социалната политика № 742 от 27.XII.2005 г., № 416 от 8.VI.2006 г., № 884 от 7.XI.2006 г., № 969 от 28.XII.2007 г., № РД 01/1114 от 30.XII.2008 г.)

Лицата, придобили първа степен на професионална квалификация по професията "Шивач", могат да постъпват на работа на следните длъжности от НКПД: 7433-1007 Работник, спомагателни шивашки дейности, 7433-1009 Шивач, мъжко/дамско облекло, 7436-1010 Шивач, драперии/пердета, 7436-1014 Шивач, както и други, включени при актуализирането на НКПД.

3. Цели на обучението

3.1. Цели на обучението по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- знае и прилага основните правила за безопасна работа на работното място, не замърсява с работата си околната среда;

- осъществява ефективни комуникации при изпълнение на трудовата си дейност в работен екип, съдейства и търси помощ от членовете на екипа, изпълнява с чувство на отговорност възложената му задача;

- познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес съгласно Кодекса на труда; разбира договорните отношения между работодател и работник; познава йерархическите взаимоотношения между длъжностните лица във фирмата;

- познава и спазва изискванията и разпоредбите на нормативните документи, регламентиращи дейностите в занаятчийското производство;

- разбира своята роля в производството и съзнава необходимостта от повишаване на квалификацията си.

3.2. Цели на обучението по отрасловата задължителна професионална подготовка - единна за всички професии от професионално направление "Производство на текстил, облекло, обувки и кожени изделия"

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава и спазва технологичната дисциплина при изпълнение на технологичните операции;

- познава основните процеси в производството на текстил и облекло, както и машините и съоръженията, чрез които се осъществяват;

- познава организацията на фирмата и правомощията на длъжностните лица;

- умее да разчита технологична документация.

3.3. Цели на обучението по специфичната за професията "Шивач" задължителна професионална подготовка

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- разпознава и използва текстилни и помощни материали, материали за украса, конци, копчета и други;
- извършва ръчни операции: пришиване на копчета, подшиване на подгъви, оплитане и прорязване на илици и други;
- шие на основни видове шевни машини;
- изработва (вкл. с подлепване) и съединява детайли на облекло;
- изработва изделия, предназначени за бита - покривки, пердета, спално бельо и други;
- прави репарации на облекла;
- работи със съоръжения за влаготоплинна обработка;
- спазва нормативните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд.

4. Резултати от ученето

Компетенции

Резултати от ученето

Обучаваният трябва да:

1. Познава и спазва правилата за здравословен и безопасен труд (ЗБУТ)	1.1. Описва и спазва правилата за здравословни и безопасни условия на труд и санитарно-хигиенните изисквания;
	1.2. Открива и сигнализира за източници на риск;
	1.3. Използва лични и колективни предпазни средства;
	1.4. Спазва лична хигиена и хигиена на работното място в съответствие със здравословните и безопасни условия на труд и санитарно-хигиенните изисквания;
	1.5. Описва и спазва правилата за пожарна и аварийна безопасност и борба с пожарите;
	1.6. Използва по предназначение средства за противопожарна защита (кофпомпа, пожарогасител и др.);
	1.7. Оказва долекарска помощ при необходимост;
	1.8. Спазва изискванията за опазване на околната среда от замърсявания.
2. Извършва ръчни операции	2.1. Познава видовете ръчни инструменти и приспособления и предназначението им;
	2.2. Описва начините за оформяне на подгъви;
	2.3. Подшива подгъви;
	2.4. Пришива копчета;
	2.5. Обшива и прорязва илици съобразно размера на копчетата;
	2.6. Почиства изделието (шевовете) от конци.
3. Работи с основни видове шевни машини	3.1. Познава основните видове шевни машини и техните части;
	3.2. Изпълнява основни видове шевове – еднолинеен, двуконечен бодов шев, триконечен обшиващ бодов ред и др.;

- 3.3. Подменя игли и калерчета;
  - 3.4. Долива масло в шевната машина;
  - 3.5. Вдява различни видове конци на съответната шевна машина;
  - 3.6. Регулира опъването на конеца.
4. Изработва и съединява предварително скроени детайли на облекло (пола, риза и др.) на ръка и с шевна машина
- 4.1. Разпознава детайлите на облеклото – ръкав, гръб, предница, джоб, яка и др.;
  - 4.2. Посочва технологичната последователност за изработване на детайли на облеклото;
  - 4.3. Изработва (вкл. подлепва) яка, колан, деколте, маншети и др., като спазва технологичните изисквания;
  - 4.4. Разчита символите за правилно съединяване на детайлите на облеклото.
5. Шиене предварително скроени изделия, предназначени за бита – спално бельо, покривки, завеси и др.
- 5.1. Описва технологичната последователност за изработване на различни видове изделия, предназначени за бита;
  - 5.2. Прикрепва перделък върху завеса според вида на завесите;
  - 5.3. Пришива перделък, подгъва завеса, покривка, спално бельо, като изпълнява основни видове шевове (прав, зигзаговиден, верижен, оверлог и др.) при спазване на технологичните изисквания.
6. Прави репарации на облекла
- 6.1. Разпознава и посочва видовете, свойствата и приложението на основните и помощни материали, използвани в шевното производство;
  - 6.2. Подбира подходящи материали съобразно текстилния материал и вида на изделието;
  - 6.3. Пришива крѳпки и подсилващи детайли;
  - 6.4. Скѳсява и подгъва облекла – пола, панталон и рокля;
  - 6.5. Сменя цип на облекла – пола или панталон.
7. Извършва влаготоплинна обработка на изделието
- 7.1. Познава съоръженията за влаготоплинна обработка – ютия, преса за гладене и подлепване;
  - 7.2. Познава и използва правилно техниките за гладене на различни детайли на изделия от различни по състав текстилни материали;
  - 7.3. Подбира параметри за влаготоплинна обработка на изделието в съответствие с технологичните изисквания.
8. Подготвя изделието за клиента
- 8.1. Познава техниките за сгъване на риза, пола, спално бельо;
  - 8.2. Поставя етикет на всяко изделие;
  - 8.3. Разчита етикети на изделия от текстил;
  - 8.4. Опакова изделието за клиента.
5. Изисквания към материалната база
- 5.1. Учебен кабинет

В учебен кабинет се провежда обучението по теория на професията.

Основно оборудване - учебни маси, столове, учебна дъска, технически средства и аудио-визуална техника (диапроектор, шрайбпроектор и други).

Помощно оборудване - тебешир, шивашки метър, линеал, ножица.

Учебни помагала - табла с мостри на основни, помощни и спомагателни материали, схеми за устройството на различните видове машини, онагледяващи за организация на работните места в професията, филми за технологичната последователност на изработване на детайли за облекло и изделия, предназначени за бита.

5.2. Учебна работилница

В учебни работилници се провежда обучението по практика на професията. Учебните работилници трябва да осигуряват работни места за всички обучавани, както и работно място за обучаващия.

Основно оборудване - работна маса за извършване на ръчни операции, манекен, гладачна маса, парна ютия, шкафове или хранилище за основни и помощни материали, основни видове шевни машини (по една машина за прав шев на всеки двама обучавани, оверлог), подлепваща преса и др.

Помощно оборудване - ножица, шивашки метър, креда, четка за почистване от креда, линеал, молив за надписване, ръчни игли, шило, бодец за почистване от конци, карфици, напръстник, съд за вода, тампон за омокряне, шаблони за пречупване на детайлите.

Инструменти - пинсета, приспособления за вдяване на конец, за разшиване и за ръчно прорязване на изделията.

6. Изисквания към обучаващите

Право да преподават теория на професията имат лица с висше образование и образователно-квалификационна степен "магистър" или "бакалавър" по специалност от детайлна област 542 "Производствени технологии - текстил, облекло, обувки и кожи" на Класификация на областите на образование и обучение (КОО-2008) на Националния статистически институт.

Право да преподават практика на професията имат лица с образователно-квалификационна степен "магистър", "бакалавър" или "специалист" (придобита до влизане в сила на изменението на Закона за висшето образование, обн., ДВ, бр. 41 от 2007 г.) по специалност от детайлна област 542 "Производствени технологии - текстил, облекло, обувки и кожи" на Класификация на областите на образование и обучение (КОО-2008) на Националния статистически институт.

Обучаващите по практика трябва да имат квалификация за шивачи.